

СТАНОВИЩЕ

върху дисертационен труд

за присъждане на образователна и научна степен „доктор”,
научна направление 4.4. Науки за Земята по Научно направление:
геоморфология и палеогеография, шифър 01.08.03.

Автор на дисертационния труд – гл.ас. Владимир Гавраилов Власков, докторант в секция „Физическа география“, към департамент „География“ на Национален институт по геофизика, геодезия и география при Българска академия на науките.

Тема на дисертационния труд: „АНТРОПОГЕННИ ИЗМЕНЕНИЯ НА РЕЛЕФА В ПЕРНИШКАТА КОТЛОВИНА“.

Рецензент: доц. д-р Красимир Стоянов Стоянов, Югозападен университет „Неофит Рилски“ – Благоевград, Природо-математически факултет, катедра „География, екология и опазване на околната среда“.

Становището съм изготвил в качеството си на член на Научното жури, утвърдено със заповед № 01-323/15.12.2015 г. на Директора на НИГТГ-БАН.

1. Характеристика на научните интереси на дисертанта

Познавам колегата Власков като дългогодишен научен работник в ГИ на БАН, сега НИГТГ. Научните му интереси са в областта на физическата география – предимно динамичната геоморфология и антропогенния релеф. В двете последни издания на ГИ на БАН – „География на България. Физическа география. Социално-икономическа география“, 1997 и 2002, Владимир Власков е автор именно на разделите „Антропогенна морфоскулптура“, 84-85стр., 1997 и „Глациална и периглациална морфоскулптура“, 60-63 стр. и „Антропогенна морфоскулптура“, 67-70 стр., 2002. В първото издание (1997) съвместно с проф. Иван Вапцаров и проф. Георги Алексиев участва и в разделите „Геоморфоложко райониране“ и „Съвременни морфогенетични процеси. Геоморфоложки риск“.

Гл.ас. В. Власков владее свободно френски език. Ползва руски, английски и испански език.

2. Актуалност на разработвания в дисертационния труд проблем

Темата е актуална и интересна. Изследванията и анализа на антропогенните изменения на релефа са основна практико-приложна задача за съвременната геоморфоложка наука. Все по-бързото урбанизиране на обширни територии и

ускореният добив на природни ресурси довеждат до промяна на всички природни компоненти, включително и на релефа. Сполучливо е подбран и обектът на изследване – Пернишката котловина – един от най-старите въгледобивни райони на страната и голям център на тежката индустрия през втората половина на XX век. Релефът, както и климатът, водите и почвите са подложени на много интензивно и продължително антропогенно въздействие, довело до значителни и в голяма степен необратими трансформации на всички природни компоненти.

3. Преглед на дисертационния труд и анализ на резултатите

Дисертацията се състои от Въведение (с обем 14 стр.); Теоретико-методологична част с обем от 18 стр., Физикогеографска характеристика на Пернишката котловина (63 стр.). Следват три глави, които са същността на работата – „Характеристика на антропогенните изменения на релефа“ (69 стр.), Естествени и антропогенно предизвикани неблагоприятни геоморфоложки процеси (30 стр.) и „Резултати и препоръки за необходимите рекултивационни и превенциални действия за намаляване на антропогенното натоварване“ (8 стр.).

Общият обем на дисертационния труд е 220 страници. Текстовото съдържание е обогатено и допълнено с многобройни фигури – 104 бр. и таблици – 42 бр. В две приложения са поместени „Списък на застрашени растителни видове“ и таблица със земетресения, регистрирани в Пернишката котловина за периода 2010 -2013г.

Целта на работата е ясно дефинирана и съответства на заглавието. Ясно поставени са и **задачите** на изследването . Би могло задача 4 и 5 да бъдат включени като глави в съдържанието на дисертацията – „Разработка на класификационна схема на антропогенните изменения на релефа в резултат на разнообразната човешка дейност“ и „Разработка на техногенно райониране на Пернишката котловина с отчитане на степента на техногенно натоварване и прогнозно развитие“, още повече, че те се явяват и като приноси на автора.

Съдържанието е структурирано и подредено много добре, главите следват своята логична последователност.

Добре разработена е теоретико-методологичната част на изследването. Авторът обосновава мнението си относно понятията „антропогенен релеф“ и „техногенен релеф“. Личи добрата информираност на докторанта, свободното боравене с фактите, използването на много литературни източници, но и личната позиция на автора.

Обширно и задълбочено авторът разработва главата „Физикогеографска характеристика“. Основно тя е представена по литературни източници. Основен плюс

според мен е детайлното разработване на геоложкия строеж на Пернишкия възлищен басейн и условията на неговото формиране и експлоатация.

Като цяло мнението ми е, че тази глава е прекалено подробна и включва текстове, които нямат пряко отношение към разглеждания проблем. Необходимо е да се акцентира конкретно на онези природни компоненти и процеси, които пряко влияят върху процеса на антропогенизация на релефа. Това до известна степен е постигнато при характеристиката на почвената и растителната покривка.

Същността на работата е четвърта глава. Използван е много богат фактически материал, който умело е анализиран и интерпретиран. Личи авторската позиция, видни са и резултатите от теренната работа, обогатена с многоброен снимков материал.

Следващите две глави утвърждават резултатите от изследването. Интерес представляват двете орохидрографски карти (схеми? според автора) които дават много добра представа за големите промени в релефа на Пернишката котловина, осъществени през периода 1950-2015 г.

4. Научни и научно-приложни приноси

Докторантът е определил шест приноса с научен характер. По мое мнение смислово, те донякъде се припокриват – например първи с трети и първи с пети. Мисля, че определен принос е интердисциплинарният характер на дисертацията и авторът е трябвало да акцентира на него.

Въз основа на гореизложеното приемам, че предлаганият дисертационен труд **„Антропогенни изменения на релефа на Пернишката котловина”** отговаря на критериите за докторска дисертация.

5. Преценка на публикациите по дисертационния труд

Гл.ас. В. Власков е представил три самостоятелни публикации по темата на дисертационния труд. Една от тях е публикувана в сп. „Проблеми на географията“, а другите две са изнесени като доклади на международни конференции в Шумен и Пазарджик. Публикувани са в сборници с доклади от тези научни форуми. Трите статии разглеждат факторите, антропогенните изменения на релефа и предизвиканите от тях неблагоприятни геоморфоложки процеси в Пернишката котловина.

Авторефератът отговаря по структура и съдържание на дисертационния труд и съдържа основните резултати от авторското изследване.

6. Критични забележки и препоръки

Критични бележки. По-съществените ми забележки – освен вече посочените са: на вътрешната защита бях обърнал внимание на автора за **термините** схема,

картосхема и карта – кой и кога да се използва? При условие, че има мащаб и знакова система трябва да говорим за карта. Тези пропуски в работата са отстранени.

Многобройните таблици, илюстриращи климатичните особености на Пернишката котловина са без източник на ползване – вероятно е Кл.спр. за НР България и Тишков, Картографова, 1977.

Картата на зоогеографското райониране според мен е излишна.

7. Заключение

Докторската дисертация на Владимир Гавраилов Власков **„Антропогенни изменения на релефа в Пернишката котловина”** представлява задълбочен научен труд. Авторът показва отлични теоретични знания и практически умения за провеждане на геоморфоложко проучване, както и способности за самостоятелни научни разработки. Дисертацията съдържа приноси елементи с научен и научно- приложен характер. Давам **положителна оценка** и препоръчвам на **Уважаемото жури** да гласува с положителен вот за присъждане на автора й **образователната и научна степен „доктор”**.

5.02.2016 г.

Благоевград

Рецензент:

(доц.д-р Кр. Стоянов)